

FİLİSTİNLİ RAKİPLER HAMAS VE EL-FETİH UZLAŞMASI

CEZAYİR İÇİN NE ANLAMA GELİYOR?

ABDENNOUR TOUMI

Uzman ORSAM

“

Cumhurbaşkanı Huari Bumedyen ile FKÖ Başkanı Yaser Arafat'ın BM Genel Kurulu kürsüsünde el ele tutuştuğu tarihi anın ardından FKÖ lideri yaptığı konuşmada, Cezayir hükûmetine Filistin mücadelesine verdiği destekten dolayı memnuniyetini bildirmişti.

”

Cezayir-Filistin ilişkileri 1974 yılında New York'taki Birleşmiş Milletler (BM) Genel Kurulunda Filistin Kurtuluş Örgütü (FKÖ) Başkanı Yaser Arafat, dönemin Cezayir Dışişleri Bakanı Abdülaziz Buteflika'nın başkanlık ettiği Birleşmiş Milletler Genel Kurulunun 29. oturumuna davet edildiği o unutulmaz karelerle hafızalara kazınmıştır. Cumhurbaşkanı Huari Bumedyen ile FKÖ Başkanı Yaser Arafat'ın BM Genel Kurulu kürsüsünde el ele tutuştuğu tarihi anın ardından FKÖ lideri yaptığı konuşmada, Cezayir hükûmetine Filistin mücadelesine verdiği destekten dolayı memnuniyetini bil-

dirmişti. 1947'deki taksim planından bu yana hiçbir Filistinli yetkili BM'de konuşma yapmamıştı. Daha sonra Cumhurbaşkanı Bumedyen yaptığı konuşmada, bugünlerde Hamas gibi “terörist” bir örgüt olarak kabul edilen, kimsenin desteğini göstermeye ve liderleriyle yüksek sesle konuşmaya cesaret edemediği FKÖ'ye tam destek vermiştir.

BARIŞ SÜRECİNDE KATEDİLEN İLERLEME

Haziran 1988'de Cezayir Devlet Başkanı Şadli Bencedid liderliğinde “İntifada Zirvesi” adlı bir Arap liderler zirvesi düzenlenmiş, bu zirvenin programında işgal altındaki Filistin topraklarında Filistin İntifadasını desteklemek gibi tek bir konu yer almış, daha sonra Kasım 1988'de Filistin Ulusal Konseyi Cezayir'de toplanarak Filistin Devletini ilan eden bağımsızlık bildirisini açıklamıştır. Mart 2002'deki Beyrut Arap Birliği Zirvesi'nin ardından, Arap ülkelerinin İsrail'in normal diplomatik ilişkilerini ve güvenliğini garanti etmeleri karşılığında İsrail'i tam olarak tanımları önerilmiştir. Cezayir Dışişleri Bakanlığı, başkenti Doğu Kudüs olan bağımsız bir Filistin devletinin kurulmasına olan bağlılığını teyit eden bir açıklama ya-

yımlamıştır. Bakanlık ayrıca Cezayir'in Filistin davasına ve Filistin halkının devredilemez haklarına verdiği güçlü ve daimî desteği yineleyerek, “Cezayir, Filistin halkının katılımı olmadan İsrail-Filistin çatışmasını çözmenin bir yolunu görmüyor” ifadelerini kullanmıştır.

Açıklamada ayrıca Cezayir'in, İsrail'in işgal ettiği Arap topraklarından tamamen çekilmesini temel alan Arap Barış Girişimi'ne bağlılığı

الفصائل والقوى وكافة مكونات الشعب الفلسطيني

موحدون في مواجهة

قرار الضم وصفقة القرن

da vurgulanmıştır. Sonrasında Cezayir, 2019'daki "Hirak" adlı barışçıl gösterilerin ardından Cezayir'in hem iç hem de dış politika yönü- gesini değiştirmiş ve Filistin mü- cadelesi konusunda net bir pozis- yon almıştır. Daha önce eski Ame- rika Birleşik Devletleri Başkanı Donald Trump yönetimi, Filistin- İsrail ihtilafını çözmeye yönelik planının siyasi kısmının detaylarını açıklamıştı; bu plan genel olarak "Yüzyılın Anlaşması" olarak bilinen,

ekonomik barışa ve İbrahim An- laşmalarına katılacak Arap ülke- riyle ikili ilişkilere dayanan bir barış süreciydi.

75. BM Genel Kurulu oturumunda Cumhurbaşkanı Abdulmecid Teb- bun el-Muradiye'deki ofisinden yaptığı ilk BM Genel Kurulu ulus- lararası konuşmasında Bahreyn, Fas, Sudan ve Birleşik Arap Emir- likleri'nin İsrail ile yaptığı İbrahim Anlaşmalarını şiddetle eleştirmiş

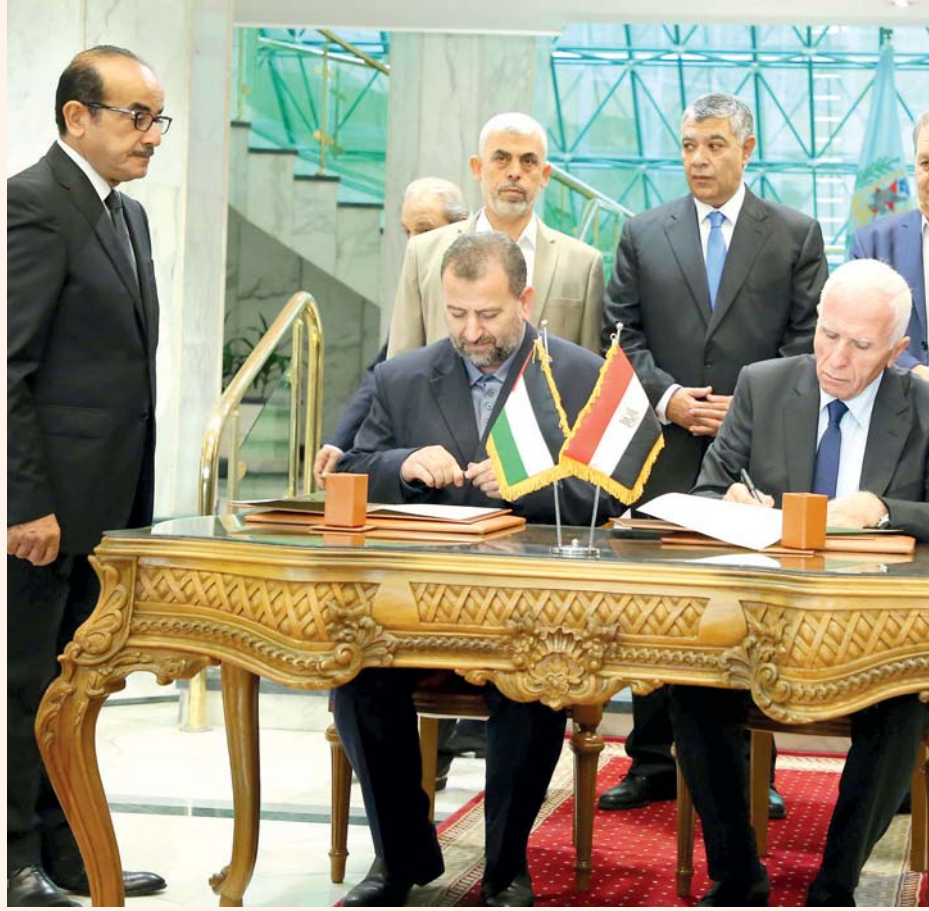
ve Cezayir'in normalleşme sürecine katılmak için asla acele etmeyece- ğini vurgulamıştır. Tüm bu unsurlar ışığında Cezayir yine de kendisini, İsrail'e bu ideolojik bölünmeden yararlanma fırsatı veren ve Filistin mücadelesini Ortadoğu'daki Arap ve Arap olmayan önemli devletlerin elinde bir joker kart olarak bırakan, on yıllardır bölünmüş olan rakip Filistinli gruplar arasında güvenilir bir arabulucu olarak konumlan- dırmıştır.

“

Filistin mücadelesini Cezayir'in dış politikasının belirleyicilerinden biri hâline getiren Cezayir Cumhurbaşkanı'nın arabuluculuğunda gerçekleşen Cezayir görüşmeleri, yıllarca süren ötekileştirmenin ardından, on beş yıllık anlaşmazlıkları çözmeyi amaçlayan bir uzlaşma girişimi olmuştur. Uzlaşma anlaşması el-Fetih'in kıdemli lideri Azzam el-Ahmed, Hamas'ın Siyasi Lideri İsmail Haniye ve Filistin Halk Kurtuluş Cephesi Başkanı Talal Naci tarafından imzalanmıştır.

”

Başkan Tebbun, Filistin Yönetimi Başkanı Mahmud Abbas'ı ve Hamas'ın siyasi lideri olarak İsmail Haniye'yi, Cezayir'in Fransa'dan bağımsızlığını kazanmasının yıl dönümü kutlamalarına katılmaya davet ederek bunun Filistinli iki ana grup arasındaki bölünmeyi sona erdirmek için bir fırsat olacağını ummuştur. Her iki lider de Cezayir'in bağımsızlık günü olan 5 Temmuz'da düzenlenen askerî geçit törenine katılan çok sayıda yabancı devlet adamı arasındaydı; bu durum, Filistinli liderler için haklı özgürlük mücadelelerinde anlamlı ve son de-

rece sembolikti. Filistinli siyasi grup liderleri arasındaki tarihi buluşma, Filistin Yönetimi Başkanı ve Hamas liderinin yıllar sonra bir araya gel-

mesiyle gerçekleşmiştir. Filistin mücadelesini Cezayir'in dış politikasının belirleyicilerinden biri hâline getiren Cezayir Cumhurbaşkanı'nın arabuluculuğunda gerçekleşen Cezayir görüşmeleri, yıllarca süren ötekileştirmenin ardından, on beş yıllık anlaşmazlıkları çözmeyi amaçlayan bir uzlaşma girişimi olmuştur. Uzlaşma anlaşması el-Fetih'in kıdemli lideri Azzam el-Ahmed,

Hamas'ın Siyasi Lideri İsmail Haniye ve Filistin Halk Kurtuluş Cephesi Başkanı Talal Naci tarafından imzalanmıştır. Hamas Siyasi Lideri İsmail Haniye, imza gününü "Filistin ve Cezayir'de Filistin davasını sevenler için sevinç günü, Siyonist yapı olan İsrail için ise üzüntü günü" olarak tanımlamıştır.

CEZAYİR'İN DEĞİŞMEZ POLİTİKASI VE SON ÇATIŞMALAR

El-Fetih ve Hamas, 2006 yılında Hamas'ın kazandığı ancak uluslararası toplum tarafından hiçbir zaman tanınmayan parlamento seçimlerinden bu yana zaman zaman askerî olarak da birbirleriyle çatışmaktadır. Ertesi yıl direniş

hareketinin Gazze Şeridi'nin tamamının kontrolünü ele geçirmesi, el-Fetih'in İsrail işgali altındaki Batı Şeria'nın Filistinlilerce yönetilen bölgelerini, Hamas'ın ise Gazze'yi yönetmesiyle bölünmenin başlangıç yıllarına yol açmış, bunun sonucunda halka ağır ekonomik abluka uygulanmış ve İsrail Kuvvetleri Gazze'de sivillere karşı dört kez savaş açmıştır. Anlaşmaya aracılık eden Cezayir Cumhurbaşkanı Tebbun, Cezayir'in değişmez Filistin politikasını gözeterak yaptığı konuşmada, Filistin Devlet Başkanı Yaser Arafat'ın 1988 yılında Filistin Devleti'nin bağımsızlığını ilan ettiği el-Fetih ve Hamas liderlerinin bulunduğu binayı kullandığına dikkat çekmiştir.

“

Cezayir'deki ve tüm Ortadoğu ve Kuzey Afrika bölgesindeki insanlar, aslında yetmiş yedi yıllık Filistin mücadelesinin tüm yörüngesini değiştiren 7 Ekim 2023 Aksa Tufanı Operasyonu'nun evrimsel stratejik değişimine tanık olmaktadır. Cezayirli siyasi liderler, elitler ve medya, Gazze'nin 7 Ekim 2023 sabahı ile 1 Kasım 1954'ün gecesi arasında doğrudan karşılaştırmalı bir paralellik kurmaktadır.

”

Diğer önemli Filistinli gruplar tarafından da imzalanan Mart 2022 Cezayir Deklarasyonu uyarınca, devlet başkanlığı ve işgal altındaki topraklarda Filistinlilerin parlamentosu olarak görev yapan Filistin Yasama Konseyi için seçimler yapılacağı bildirilmiştir. Ayrıca mil-

yonlarca Filistinlinin yaşadığı diaspora da dâhil olmak üzere Filistinlilerin parlamentosu olan Filistin Ulusal Konseyi için de seçim yapılması öngörülmekteydi. Cezayir konseye ev sahipliği yapmayı kabul etmiştir. Aslında bir birlik hükümeti kurulması da söz konusuydu ancak nihai belgede bundan bahsedilmemiştir. Cezayirli yöneticiler, elitler ve halk tarafından Filistin davasına karşı alınan cesur tavırlar, Cezayirlilerin Fransız sömürge ordusuna karşı verdiği kurtuluş savaşına ve birliğin 1954-1962 yılları arasında tüm ideolojik fraksiyonları Ulusal Kurtuluş Cephesi (National Liberation Front-FLN) altında nasıl bir araya getirdiğine benziyordu. Dolayısıyla 7 Ekim 2023 öncesi İsrail-Filistin çatışması denklemi, Aksa Tufanı Operasyonu sonrasında ortaya çıkan yeni parametreler ve zorunluluklar oluşturarak bu argümanın unsurlarını güçlendirmiştir. Özetle, Cezayir'deki ve tüm Ortadoğu ve Kuzey Afrika bölgesindeki insanlar, aslında yetmiş yedi yıllık Filistin mücadelesinin tüm yörüngesini değiştiren 7 Ekim 2023 Aksa Tufanı Operasyonu'nun evrimsel stratejik değişimine tanık olmaktadır. Cezayirli siyasi liderler, elitler ve medya, Gazze'nin 7 Ekim 2023 sabahı ile 1 Kasım 1954'ün gecesi arasında doğrudan karşılaştırmalı bir paralellik kurmaktadır.

Sonuç olarak Filistin davasına şaşmaz desteğini sürdüren Cezayir, son çatışmalarda görüldüğü üzere Filistinli gruplar arasında birlik meselesine dikkat çekmekte ve bunu aslında İsrail işgaline karşı tek çözüm olarak gördüğü için sürekli olarak teşvik etmektedir. ■